

*Se, Herren förkunnar till jordens ände: Säg till dottern Sion: Se, din frälsning kommer!
Se, han har med sig sin lön, hans segerbyte går framför honom. Man ska kalla dem
"det heliga folket", "Herrens återlösta". Och du ska kallas "den eftersökta", "staden som
inte blir övergiven". - Jes. 62:11-12 -*

Lutherläsaren 81

INNEHÅLL

LEDAREN. *Allhelgona.*

Av Kristian Norrback..... 3

ALLA HELGONS DAG.

De heligas samfund. Upp. 7.

Av Magnus Dahlbacka..... 9

LUTHER OM MATT. 5:3.

Texten utvald och översatt av Kristian Norrback..... 17

SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av kyrkliga företeelser i vår samtid. Kommentarer av.....

Boris Sandberg, *Landets nya äktenskapslag och kyrkan*..... 23

Otto Granlund, *Reformationsjubileet 2017 - vad är det som vi firar?*.... 27

LUTHERS TESER, 1-26.

Texten utvald av Kristian Norrback..... 28

LUTHER OM LUK. 2:12.

Texten utvald av Markus Saarinen..... 33

REDAKTIONSROUTAN..... Bakpärmen

PÄRMBILDENS FOTO TAGET i Skaftung skärgård i Syd-Österbotten.
Pärmen grafiskt formgiven av Markus Saarinen.

LUTHERLÄSAREN

NR 81 – NOVEMBER 2016

Allhelgona

Av Kristian Norrback

Enligt uppgift ska reformationens jubileumsår 2017 nu ha öppnats i Borgå stift med tv-mässa 16.10. och med ett tvåspråkigt tillfälle i Åbo domkyrka 30.10. (tyskarna som är grundliga firar "Lutherdekade" som började redan 2008). 31.10.1517 är datum då Luther anslog sina 95 teser för universitetet i Wittenberg och samtidigt sände brev med teserna till ärkebiskop Albrecht av Mainz där han uttrycker sin nöd över den tilltagande fräckheten i avlatshandeln.

Lutherläsaren avser att presentera teserna i flera nummer, börjande med de första 26 i det här numret (s. 28-32). Här något om de inledande fyra teserna som går rakt in i problemets teologiska kärna (översättningen är av *Thor-Leif Strindberg* och finns på www.alltombibeln.se/bibelfragan).

Avlatshandeln på 1500-talet var nu inte helt enkelt att man kunde ”köpa syndernas förlåtelse” för pengar av kyrkan. Om man vill förstå mer av problemet behöver man skilja på 1) syndens skuld, 2) syndarens ånger över synden, 3) Guds förlåtelse av skulden, 4) bikten (bekännelsen) för prästen, 5) avlösningen genom prästen (absolution), och 6) gottgörelsen (satisfaktion, tyska *Genugtuung*) som prästen ålägger syndaren. Bikten och gottgörelsen utgör tillsammans boten (*Busse*).

Boten hade utvecklats under många hundra år från gamla kyrkan till medeltiden. I den gamla kyrkan kunde man göra bot bara en gång för en uppenbar, allvarlig synd efter dopet. Botgöraren upptogs då på nytt i kyrkans gemenskap. Den offentliga boten ändrades småningom till enskild bikt för prästen, som kunde och skulle upprepas. Gottgörelsen kom att påläggas efter bikten och avlösningen i stället för före. Gottgörelserna fanns beskrivna i bikhandböcker och kunde vara böner, fasta, gudstjänster, allmosor, pilgrimsfärder och självplågande.

Det uppkom regler för hur en gottgörelse kunde bytas ut mot en annan och till och med hur en annan person mot ersättning kunde utföra en del av gottgörelsen. Allt det, är bakgrunden till avlatshandeln som utvecklades under lång tid (**Bengt Hägglund: Teologins historia**, 1966, s. 136–139).

Noga taget gällde avlaten inte Guds förlåtelse av syndens skuld, utan befrielse från den gottgörelse som prästen eller påven ålagt botgöraren.

Tes 1. När vår Herre och mästare Jesus Kristus sade ”Gör bättring, osv”, ville han att den troendes hela liv skulle bestå av bättring.

Inledningen av teserna har största möjliga tyngd: Bibeln, evangelium i Nya testamentet, och Jesu ord i Matt 4:17. Redan det korta och klara påståendet ”den troendes hela liv ska vara bättring” är en stöt rakt i centrum av avlatshandeln. Luther är själavårdare och har själv en egen djup erfarenhet från sina munkår i klostret av kampen för att ”bli klar” med bättringen.

Egentligen missuppfattningen av, eller den bedrägliga handeln med, avlaten innebär andligt att syndaren menar sig vara klar med synden när han håller avlatsbrevet i handen. Mot det sätter Luther den första tesen om en bättring som varar till livets slut, eller ”till dess vi inträder i himmelriket,” som det uttrycks i tes 4. I dessa få ord ligger en djup och omfattande syn på vad bot och bättring är, vad tro är, vad en troendes liv är så länge det varar på jorden.

2. Detta ord kan inte tolkas som om det syftade på den sakramentala boten (dvs bikten och gottgörelsen som förrättas genom prästämbetet).

Luther definierar från början vad han tänker behandla: det finns dels ”sakramental” bot, dels ”existentiell” (den termen används inte i teserna) bot. Med den sakramentala boten menas boten så som den förvaltades i kyrkan genom prästämbetet i bikt, avlösning och påläggande av gottgörelse enligt kyrkans regler.

Två saker kan sägas här: 1) Luther angriper inte ”den sakramentala boten” som sådan. Han skriver om ovillkorlig respekt för prästen (tes 7, och för påven tes 6 och 38), och förklarar påvens funktion som att ”förklara och bekräfta att Gud förlåtit skulden” (tes 6 och 38).

Han angriper inte heller gottgörelsen som del av boten – endast anspråken på att avlaten är avlat av något annat än enligt kyrkans ordning pålagda straff (inte avlat av syndens skuld). 2) Det han säger i den här tesen är att Kristi befallning "Gör bättring/Omvänd er" omfattar mer än den sakramentala boten – den syftar på "hela livet". Det kan kanske kallas "existentiell bot".

3. Det syftar inte heller bara på en inre bättring, för en sådan är inget värd om den inte tar sig yttre uttryck i olika former av "köttets dödande".

Ännu en definition: "inre bättring" (eller bot) och "yttre bättring" (eller bot). Till den inre bättringen hör ånger över synden, och förtröstan på Guds förlåtelse av syndens skuld, det vill säga tro. Nu är inte Luthers ärende att ersätta allt "yttre" med "inre". Liksom han i andra tesen inte förkastar den "sakramentala" boten, utan skriver sina teser mot förvrängningar och missuppfattningar av den, så förkastar han inte heller här yttre uttryck för boten, utan säger att yttre "dödande av köttet" nödvändigt hör till boten (tillsammans med den inre). Till bakgrunden hör bibelord som "**Ni är kallade till frihet, bröder. Låt bara inte den friheten ge köttet något tillfälle, utan tjäna varandra i kärlek**" (Gal. 5:13), och "**Vi vet att vår gamla människa har blivit korsfäst med Kristus, för att syndens kropp ska berövas sin makt så att vi inte längre är slavar under synden**" (Rom. 6:6).

4. Därför varar straffet så länge som avskyn mot det egna jaget (dvs den sanna inre boten) består, nämligen till dess vi träder in i himmelriket.

Man kanske tänker på Luthers ärende som att göra boten enklare för folk, men redan fjärde tesen visar att han inte förtyglar utan fördjupar: i stället för att boten blir något som går att ordna (för den som har medel) blir boten ett tillstånd som ska vara ända till döden.

Man kanske studsar inför Luthers uttryck "avskyn (eller hatet) mot det egna jaget". Till bakgrunden hör säkert Rom. 7 och den kamp inom den troende som beskrivs där: **"Det jag vill, det gör jag inte, men det jag hatar, det gör jag. Och om jag nu gör det jag inte vill, då erkänner jag att lagen är god"** (Rom. 7:15b-16).

Till bakgrunden hör också Luthers egen kamp som munk, som handlade om att bikta sig tillräckligt samvetsgrant för prästen. Djupast sett handlade det om budet att älska Gud, där Luther till sin förtvivlan fann att han i stället hatade den Gud som krävde det omöjliga av honom.

Räddningen för Luther kom när han kunde börja tro att Gud skänker allt i Kristus – en oändlig gåva i stället för ett omöjligt lagens krav. Då fanns där kärlek till Gud i stället för hat, men inte som ett krav och som lag. Då finns också en kamp mellan den gamla och nya människan enligt Rom. 7, och ett hat till synden "i mina lemmar": **"I min inre människa gläder jag mig över Guds lag, men i mina lemmar ser jag en annan lag som kämpar mot lagen i mitt sinne och gör mig till fånge under syndens lag i min kropp"** (Rom. 7:22-23).

Att finnas i den kampen så länge detta livet varar, det är "den sanna inre boten". Just det är huvudärendet genom alla teserna: de två sista teserna (94-95) tar upp apostlarnas ord i Apg. 14:22 **"Vi måste gå igenom många lidanden för att**

komma in i Guds rike." Sådan är den troendes existens, utan någon köpt frid.

När vi läser de 95 teserna får vi minnas att det är en tidig luthertext från 1517. Det kan förvåna att han verkar räkna både med skärselden och en skatt av de heligas böner och förtjänster. Hittills har Luthers sammanhang varit klostret och föreläsningssalen i Wittenberg. Förhör, disputationer, riksdagar och fördömanden från kyrkan och kejsaren ligger ännu i en okänd framtid, liksom en lång rad frågor i teologi och kyrkoordning.

Ändå finns redan här i teserna satser som klart säger vad som kommer att följa under årtionden, som tes 37: **Varje sann kristen, oavsett om han lever eller är död, har del i alla Kristi och kyrkans välsignelser, och denna delaktighet skänker Gud honom även utan avlatsbrev.**

Tack till våra Lutherläsare!

Sedan uppropet i Lutherläsaren 80 i juli, har omkring 1200€ inkommit, vilket tillsammans med övriga medel möjliggör tryckning av flera nya nummer.

Ett varmt tack för detta! "**Så ska min Gud efter sin rikedom på ett härligt sätt i Kristus Jesus ge er allt ni behöver**" (Fil. 4:19).

Kom även i fortsättningen ihåg Lutherläsaren.

Styrelsen

Alla helgons dag

De heligas samfund

Av Magnus Dahlbacka

Sedan såg jag fyra änglar stå vid jordens fyra hörn och hålla tillbaka jordens fyra vindar så att ingen vind skulle blåsa över jorden eller havet eller något träd. Och jag såg en annan ängel som kom upp från öster med den levande Gudens sigill. Han ropade med stark röst till de fyra änglarna som hade fått makt att skada jorden och havet: "Skada inte jorden eller havet eller träden förrän vi har satt sigill på vår Guds tjänares pannor!" Och jag hörde antalet av dem som hade fått sigillet, etthundrafyrtiofyra tusen från Israels alla stammar: *av Juda stam tolv tusen som fått sigillet, av*

Rubens stam tolv tusen, av Gads stam tolv tusen, av Ashers stam tolv tusen, av Naftalis stam tolv tusen, av Manasses stam tolv tusen, av Simeons stam tolv tusen, av Levis stam tolv tusen, av Isaskars stam tolv tusen, av Sebulons stam tolv tusen, av Josefs stam tolv tusen och av Benjamins stam tolv tusen som fått sigillet. Därefter såg jag, och se: en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folk och stammar och länder och språk. De stod inför tronen och inför Lammet, klädda i vita kläder och med palmblad i sina händer, och de ropade med stark röst: "Frälsningen tillhör vår Gud, som sitter på tronen, och Lammet!"

Och alla änglarna stod runt tronen och de äldste och de fyra varelserna, och de föll ner på sina ansikten inför tronen och tillbad Gud och sade: "Amen! Lov-

sången, härligheten, visheten, tacksägelsen, äran, makten och kraften tillhör vår Gud i evigheters evighet. Amen." En av de äldste frågade mig: "Dessa som är klädda i vita kläder, vilka är de och varifrån kommer de?" Jag svarade: "Min herre, du vet det." Då sade han till mig: "Det är de som kommer ur den stora nöden. De har tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod. Därför står de inför Guds tron och tjänar honom dag och natt i hans tempel, och han som sitter på tronen ska breda ut sin boning över dem. De ska aldrig mer hungra och aldrig mer törsta, och varken solen eller någon annan hetta ska drabba dem, för Lammet mitt på tronen ska vara deras herde. Han ska leda dem till livets vattenkällor, och Gud ska torka alla tårar från deras ögon" (Upp. 7:1-17).

Vem är ett helgon och vad är ett helgon? Två viktiga frågor. Finns helgon? Och om de finns, vad har de för relevans för oss idag? Eller är helgon bara ett påfund av kyrkan, kanske då den romersk-katolska, ett sätt att visa heder åt fromma människor som levt ett respektabelt och bra kristet liv, en yttre hedersbevisning? Moder Teresa har ju nyligen helgonförklarats av den romersk-katolska kyrkan. Är det sådana helgon Bibeln talar om?

Vi skall stanna upp inför en av texterna för Alla Helgons dag, och meditera över dessa frågor. Jag kommer i det följande att ge en textutläggning över Uppenbarelsebokens sjunde kapitel.

Uppenbarelseboken handlar om saker som ingen ännu sett helheten av, om de yttersta tiderna. Den beskriver saker som är absolut sanna, men samtidigt ett mysterium för dem som inte upplevt

dessa. Den beskriver syner, som i sin tur beskriver verkligheten. Därför kan man säga att den är symbolisk. Därför är det viktigt att gå försiktigt tillväga. Vi erkänner öppet med Bo Giertz: *[H]ela tiden får vi minnas att det rör sig om ting, som vi i dag bara kan ana oss till. Tids nog får vi se (Giertz, Bo: Förklaringar till Nya testamentet. Upp. 7:1-8).*

Samtidigt erkänner vi med Luther och med alla seriösa bibeltolkare: det är fel att anse bibelböckerna så fulla av Guds vishet, att de inte kan och bör studeras. De har skrivits för vårt bästa med begripliga ord. En del av det svåra med att förstå Skriften är att inte beakta grammatik och sammanhang rätt, som Luther säger i sin bok *Om den trälbundna viljan*.

Att alltså betrakta Uppenbarelseboken så helig och oss människor så små, att vi bör akta oss för att förstå den, är i själva verket att gå i djävu-

lens fälla. Han vet att den Heliga Skrift innehåller hjälp till frälsning för oss syndare, och vill få oss att bli rädda att studera den. Låt oss inte gå i den fällan, utan med insikt om vår egen ringhet be Guds egen Ande öppna ordet för oss. Guds ord är nämligen den Helige Andes verktyg med vilken han väcker tro i våra hjärtan.

I Upp. 7 beskrivs två syner. Den första sträcker sig från vers 1 till vers 8. Därefter följer en annan syn, från vers 9 till vers 17. Att det är två skilda syner markeras klart i vers 1 och 9.

Folkbibeln 98 översätter smidigt med "Sedan" i 7:1 och "Därefter" i 7:9. Giertz översättning har också bra formuleringar. Båda dessa översättningar markerar att de är skilda syner genom att sätta in mellanrubriker. Detta har Bibel 2000 och 1917 års översättning inte gjort. Läsaren tänker sig då lättare att synerna hänger ihop.

Det som ändå kan sägas är, att synerna visas mellan det att det sjätte sigillet (6:12) och det sjunde sigillet öppnas (8:1). Det betyder inte nödvändigtvis att de skildrar något som tidsmässigt följer det som sagts i kapitel 6, utan att de ges som bakgrund. Uppenbarelseboken är nämligen skriven i cykler. Först berättas något allmänt. Sedan zoomar berättelsen in någon detalj kring detta och så får läsaren mera bakgrund till vad det är fråga om.

Den första synen inleds dramatiskt. Änglar står i beråd att skada jorden, havet och träden. De ges befallning av en annan ängel att inte skada dem innan alla "Guds tjänare" (7:3) försetts med Guds sigill. Det innebär att de tillhör honom, är hans egna. Detta sigill återkommer i kapitel 9. Där skildras vad som händer med dem som inte har detta sigill.

Vi får veta att dessa som bär sigillet är 144 000 till an-

talet. De kommer från Israels tolv stammar, 12 000 från varje stam.

Utläggarna är inte ense om vilka dessa 144 000 syftar på. Kan det vara kyrkan, eller är det de frälsta ur Israels folk? De som menar att det handlar om det jordiska Israel är i klar minoritet. Läser vi enbart det sjunde kapitlet är det naturligt att dra slutsatsen att den första synen behandlar Israels frälsta skara, medan den andra synen behandlar hedningarnas frälsta skara. Det är en uppenbar harmoni mellan synerna om man jämför hur de presenteras.

Och jag hörde antalet av dem som var försedda med sigill: etthundrafyrtiofyra tusen ur Israels alla stammar (Upp. 7:3-4).

Därefter såg jag, och se: en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folkslag och stammar och länder och språk. De stod inför tronen och inför Lam-

met, klädda i vita kläder och med palmlad i händerna. Och de ropade med hög röst: "Frälsningen tillhör vår Gud, honom som sitter på tronen, och Lammet" (Upp. 7:9-10).

Det verkar alltså vara en grupp som kommer från Israel, och en annan från alla andra folk. Det som talar starkast för att Israel avses i den första synen är att alla stammar nämns vid namn. Att skaran ändå är begränsad till 144 000 är i linje med tanken hos Paulus, att inte alla som är judar till det yttre är judar till det inre. Israel trodde, som Nikodemus när han mötte Jesus, att det räckte med att vara israelit för att per automatik få höra till Guds Rike. Så är det ändå inte. Utan pånyttfödelse i vatten och Ande kan det inte ske, lär Jesus oss.

Också detta bibelställe lär oss att det är ett begränsat antal som blir frälsta – oberoende av om man menar att

detta enbart handlar om judar, eller om man menar att det handlar om kyrkan. (En intressant fråga är varför Ruben, som var förstfödd inte nämns först i Upp. 7, utan istället Juda? Är det männe därför att vår frälsare kom ur Juda stam?)

Jag tror själv att jag skulle mena, om vi bara hade det sjunde kapitlet, att synerna kontrasterar mellan Israels tolv stammar å ena sidan och alla stammar, folk, länder och språk å andra sidan. Men det är ändå någonstans denna tolkning haltar. Bibeln har nämligen mycket mer att säga än bara det sjunde kapitlet i Uppenbarelseboken.

Författaren, Johannes, återkommer i det fjortonde kapitlet till de 144 000, där han har något nytt att säga om dem. Han säger att de "följer Lammet vart det än går" och att de är "friköpta från människorna", "som en förstlingsfrukt åt Gud och Lammet".

Ordet "förstlingsfrukt" anspelar på gammaltestamentligt språkbruk och betyder "avskild för Gud". Det är detta som är den bibliska grundbetydelsen av ordet "helig": man är avskild, utvald. Man har ett sigill. Man tillhör inte världen. Man tillhör Guds folk. Notera att ordet "helgon" kommer från ordet "helig". De 144 000 är alltså helgon.

I kapitel 14 definieras sigillet närmare. Det är Guds och Lammets namn på pannorna som gäller inför Gud. Jämför detta med profetian som citerades under apostlamötet, där det talas om "alla hedningar, över vilka mitt namn har nämnts" – också hedningar bär alltså Guds sigill: **Därefter skall jag vända tillbaka och åter bygga upp Davids fallna boning. Dess ruiner skall jag bygga upp och jag skall upprätta den igen, för att alla andra människor skall söka Herren, alla hedningar, över**

vilka mitt namn har nämnts. Så säger Herren, som gör detta, det som är känt från evighet (Apg. 15:16-18).

Detta namn är grunden för allt i den kristna identiteten. Och detta namn angår, som vi såg ovan, också hedningar. Det namnet är grunden till att vi är riktiga helgon. Se t.ex. 1 Petr. 4:14, 16 och Jak. 2:7, jämför också 2 Tim. 2:19 där Guds sigill beskrivs som att Herren känner de sina.

De 144 000 är därför trots den skenbara anspelningen på (enbart) det jordiska Israel i kapitel 7, ändå av allt att döma också sagt symboliskt om hela kyrkan. Mitt i alla lidanden får vi söka skydd och tröst i att "Frälsningen är Guds och Lammets". Vi är helgon, vi är heliga, för att vi är utvalda och friköpta. Vi tillhör både de 144 000 och den vitklädda skaran en gång i himlen, därför att Gud har väckt tro i våra hjärtan. Andligt sett tillhör vi Guds Israel,

även om vi inte är etniska judar, om våra hjärtan är omskurna:

Den är jude som är det i sitt inre, och hjärtats omskärelse sker genom Anden och inte genom bokstaven. En sådan får sitt beröm, inte av människor utan av Gud (Rom. 2:29).

Till sist några ord om profetians karaktär. Vi vet att profetior är dubbeltydiga, att de har flera skikt. Till exempel talar Jesus om "förödelsens styggelse" som finns omnämnd i Daniels bok och säger att det är något som kommer att ske (Dan. 11:31, Dan. 12:11, Matt. 24:15). Detta säger han trots att det redan hade skett. **Antiokus IV Epifanes**, som regerade 175-164 f.Kr. avskaffade det dagliga offret och satte upp "förödelsens styggelse" i templet. Vidare placerade han en zeusstaty i templet och offrade svinkött. Detta finns nedtecknat i 1 Mackabeerb-

ken 1:41-61, en av de s.k. apokryfiska böckerna.

Septuaginta, den grekiska översättningen av GT, innehåller också 1 Mackabeerboken. Den använder samma ord för "förödelsens styggelse" i Daniels bok och i 1 Mackabeerboken. Enligt Septuaginta uppfylls alltså Daniels profetia i 1 Mack. 1:54. Men enligt Jesus skall detta ske en gång till.

På samma sätt ser jag de 144 000 som en profetia i två skikt. I ljuset av Uppenbarelsebokens hela vittnesbörd tror jag att det både handlar om Israel, de frälsta judekristna, och hela kyrkan. Profetiska böcker kan peka på två olika grupper, två olika skikt, samtidigt. Jag tror att vi på det sättet gör mest rättvisa åt kontrasten mellan synerna i Uppenbarelsebokens sjunde kapitel och fjortonde kapitlets beskrivning av de 144 000. På det sättet förstår vi varför de judiska stammarna nämns i kapitel 7.

Syftet är sannolikt också att symboliskt peka på det fulla antal av judar som Paulus nämner i Rom. 11:12. 12 000 ur varje stam är symboliskt för det fullkomliga. Men Gud är klokare än oss människor och han känner de sina. Vi får se hur det blir.

En sak är åtminstone säker, oberoende hur vi ser på dessa grupper. Vare sig vi är judar eller hednakristna så kommer ingen till Fadern, utom genom Sonen! När vi håller fast vid det, är vi inom ramen för den sfär där Gud har sina helgon och kommer således fram till himlen en dag. Gud vare tack för det!

Lutherdagar 2017

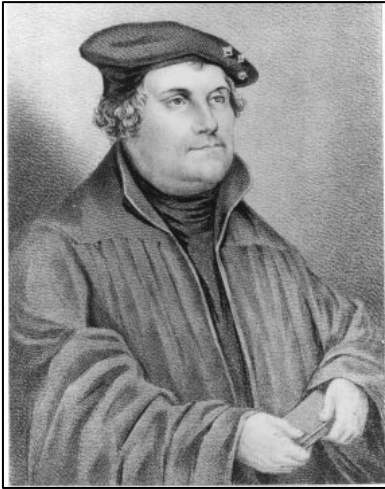
4.12.2016 kl. 16, Skaftung bykyrka. Predikanter, Kristian Norrback och Markus Saarinen. Kantor, Anna Karin Martikainen.

5.3.2017 kl. 16, Kyrkhemmet i Malax. Predikanter, Lars Lövdahl och Kristian Norrback.

26.3.2017 kl. 16, Böle bystuga. Predikanter, Bengt Djupsjöbacka och Lars Lövdahl. Iskmo-sångarna. Kantor, Anna Karin Martikainen.

MÖTESSERIEN fortsätter från och med våren 2017. Mer info om programmet i nästa nummer.

KONTAKTA ansvarig utgivare, Kristian Norrback (se redaktionsrutan på bakpärmen), om ni vill att Lutheråret 2017 uppmärksammas även på er ort med en samling!

Ællhelgona¹

Av Martin Luther

**Saliga är de fattiga i anden,
ty dem tillhör himmelri-
ket.**

Matt. 7:15

¹ Ett utdrag ur Luthers långa utläggning kring Matt. 5-7. St. Louis-utgåvan, VII 355-363.

[10] DET ÄR EN FIN, ljuvlig och vänlig inledning på Kristi lära och predikan. Han börjar inte som Mose eller en laglärare med befallningar, hot och skrämsel, utan på allra vänligaste sätt med idel uppmuntran och lockande och ljuvliga löften. Det är ju så, att vore inte de kära orden och predikan som Herren Kristus talade allra först nedtecknade och förelästa för oss alla, så skulle nyfikenheten tvinga var och en att löpa efter dem till Jerusalem, ja, till världens ände, om man så skulle få höra bara ett av orden. Då skulle man minsann hitta pengar och jämna vägen och var och en skulle skryta stort med att han hört eller läst orden och predikan som Herren Kristus själv talat. O, vilken utmärkt lycklig person skulle man inte anse den vara som varit med om sådant! Så skulle det säkert gå om vi inte hade skrivit om den [Bergspredikan], fastän många andra också skrivit.

Var och en skulle säga: jag hör nog vad Paulus eller någon annan av hans apostlar lär, men mycket hellre skulle jag höra vad han själv har talat och predikat. Men nu när den är så allmänt känd och vem som helst har den i böcker och kan läsa när som helst, då håller ingen det för något speciellt eller värdefullt. Ja, vi blir övermätta och slår det ifrån oss som om inte Majestätet i himmelen hade talat det utan någon skomakare.

Därför är det också så, som straff för vår otacksamhet och förakt, att vi får så litet ut av det och varken känner eller smakar vilken skatt, kraft och makt det ligger i Kristi ord. Den däremot som får nåden att riktigt anse det som Guds ord och inte människo-ord, han skattar det så mycket högre och dyrbarare och blir aldrig mer trött på det eller mätt.

[11] SÅ VÄNLIG OCH KÄR denna predikan är för de kristna,

som är hans elever, så förhatlig och outhärdlig är den för judarna och deras stora heliga. Han ger dem nämligen en hård stöt redan i början med dessa ord, och förkastar och fördömer deras lära, och predikar själv motsatsen. Ja, han ropar ve över deras liv och lära som i Luk. 6:24ff, *Men ve er som är rika!* osv.

Summan av deras lära var nämligen: om det går väl för en människa här på jorden då är hon salig och har allt. Allt gick ut på: när de är fromma och tjänar Gud, då skulle Gud ge dem tillräckligt på jorden och de skulle inte sakna något. Som David säger om dem i Psalm 144:13-14: **när våra lador är fulla och ger förråd på förråd, när våra får förökar sig tusenfalt och tiotusenfalt på våra marker och våra oxar går lastade, när ingen rämna bryts i muren och ingen förs ut som fånge och inga skrik hörs på våra gator -**

Det kallar de för saliga människor.

[12] HÄR ÖPPNAR KRISTUS munnen mot dem och talar: det fordras något annat än att man har nog här på jorden. Som om han ville säga: Kära lärjungar, när ni ska predika bland folk kommer ni att märka att alla har den tron och läran: den som är rik, mäktig osv., han är åtminstone salig. Och andra vägen: den som är fattig och eländig, han är förkastad och fördömd av Gud. Judarna var nämligen starka i den tron, att när det gick väl för en människa, då är det ett tecken på att hon har en nådig Gud, och tvärtom. Det kom av att de hade många och stora löften av Gud om timliga och materiella gåvor som han ville ge de fromma. Det litade de på, och menade att om de ägde sådant, då stod det väl till.

Det handlar också Jobs bok om. Om det grälar Jobs

vänner med honom, och driver hårt att han måste ha gjort något stort brott mot Gud och är övertygade om att det är därför han straffas; därför bör han bekänna det, omvända sig och bli from, så tar Gud också straffet ifrån honom.

[13] DÄRFÖR VAR DET nödvändigt med en sådan predikan från början, som kastar omkull och rycker ur hjärtat den villfarelsen, som är ett stort hinder för tron och gör avguden Mammon stark. Av en sådan lära kan ju bara följa att människorna blir giriga, och bara strävar efter att ha nog och göra sig goda dagar utan besvär. Var och en måste tänka: om den är salig, som det går bra för och som har tillräckligt med ägodelar, då måste jag se till att åtminstone inte jag äger minst.

[14] DET ÄR FORTFARANDE idag hela världens tro, särskilt turkarnas, som synnerligen förlitar sig på den och hämtar

kraft i den, och drar slutsatsen att det vore omöjligt att de skulle ha så mycket lycka och seger om de inte vore Guds folk, och Gud nådig mot dem fram om alla andra.

Så tror också hela påvedömet hos oss, och grunden för deras lära och liv är att de bara har nog – så har de ju också med hjälp av den skaffat sig hela världens egendom, det ser man med egna ögon.

Summa: detta är den största och mest utbredda tron eller religionen på jorden, som alla människor enligt kött och blod förblir vid, och de kan inte tänka sig något annat som salighet.

[15] DÄRFÖR FÖR HAN här in en annan, ny predikan för de kristna, så att de när det går illa för dem, de lider av fattigdom och måste avstå från rikedom, makt, ära och goda dagar, så är de ändå saliga, och får inte en timlig, utan en annan, evig lön, och blir mättade i himmelriket.

[16] DU FRÅGAR KANSKE: Måste alla kristna vara fattiga, och får ingen äga pengar, egendom, ära eller makt? Och hur skall de rika, som furstar, herrar och kungar göra? Måste de göra sig av med all sin egendom, ära osv. och "köpa" himmelriket av de fattiga, som en del har lärt?

Svar: Nej. Det heter ju inte "köpa av de fattiga", utan själva vara fattiga, och finnas bland sådana fattiga som önskar sig himmelriket. Det är nämligen sagt tydligt och kortfattat: Saliga är de fattiga.

Dessutom står där de små orden "i anden". Det vill säga, att saken inte är klar med det att någon är materiellt fattig, utan pengar och ägodelar. Att i det yttre äga pengar, egendom, land och folk är i sig själv inte orätt, utan Guds gåva och ordning. Så är ingen salig av den orsaken att han är en tiggare och ingenting äger, utan det heter "fattig i anden".

Jag har tidigare sagt i inledningen att Kristus inte behandlar förvaltningen och ordningen i världen (det världsliga regementet), utan talar endast om det andliga, hur man lever inför Gud, vid sidan av och över det yttre.

[17] TILL DEN VÄRLDSLIGA hushållningen (regementet) hör att man har pengar, ägodelar, ära, makt, land och folk, och man kan ju inte existera utan detta. Därför ska och kan en herre eller furste inte vara fattig utan måste ha sådana ägodelar för sitt ämbetet och sin samhällsuppgift (stånd).

Därför är inte meningen att man ska vara fattig på det sättet att man inte har någonting eget alls. Världen kan ju inte fungera på det sättet att vi alla skulle vara tiggare och inte äga någonting. En husfar kunde ju inte heller försörja sitt hus och folk om han ingenting äger.

Summa: att vara materiellt fattig är inte saken. Det finns

ju många tiggare som tar emot brödet vid dörren stoltare och ondare än någon rik ---

[18] DU MÅ VARA FATTIG eller rik materiellt och i det yttre som du har det – det frågar inte Gud efter – men vet att man måste vara fattig inför Gud, det vill säga andligt och i hjärtat. Det är att inte sätta sin förtröstan, tröst och förlitning på materiella ting, och låta hjärtat fästa sig vid dem och ha Mammon som avgud.

David var en utmärkt kung och hade kistan full med guld, bodarna fulla med säd och landet fyllt med ägodelar och förråd – och samtidigt andligt en fattig tiggare som han sjunger: **Var inte tyst inför mina tårar, för jag är en främling hos dig, en gäst som alla mina fäder** (Ps. 39:13).

Se, kungen som äger så mycket och är herre över land och folk får inte kalla sig något annat än en gäst och

pilgrim, som går på vägen och inte äger någonting som han kan stanna vid. Det är ett hjärta som inte är bundet vid ägodelar och rikedom, utan också om det hade något så gör det detsamma, som Paulus berömmar de kristna: **Vi är fattiga men gör många rika, vi har inget men äger allt** (2 Kor. 6:10).

[19] ALLT HANDLAR OM att vi under den tid vi lever här använder materiella ägodelar och kroppens behov som en gäst på främmande ort som sover över natten och drar vidare följande dag. Då behöver vi inte mer än föda och husrum och får inte säga "Det här är mitt," eller anse ägodelarna som någonting vi har rätt till. Då får vi kanske höra: "Vet du om att du är gäst här? Dra nu vidare dit du hör."

Så är det också här: Gud har gett dig materiella ägodelar för det här livet, och undrar dig gärna att du använder dem och fyller masksäck-

en som du bär på – men inte att hjärtat fäster sig vid dem, som om du skulle leva för evigt. Du far ju vidare och tänker på en annan, högre och bättre skatt, som är din och förblir det för evigt.

1. **MITT HEM ÄR DÄR**, långt bortom stjärnesalar, / i himmelen hos Gud, min Fader kär. / Ej trivs jag här i jordens mörka dalar. / Mitt hem är där, mitt hem är där.

2. **MITT HEM ÄR DÄR**, där ingen sorg skall trycka, / och ingen synd skall plåga liksom här. / Där är allt evig, ostörd fröjd och lycka. / Mitt hem är där, mitt hem är där.

3. **MITT HEM ÄR DÄR** med Herrens helgonskara, / som fri från jordens band sin brudräkt bär / och evigt ser Guds ansikte det klara. / Mitt hem är där, mitt hem är där.

SH 516:1-3

Text: Adi Sjöblom

Melodi: Ernfrid Åkerholm

Samtiden under luppen

Landets nya äktenskapslag och kyrkan

Av Boris Sandberg

Den 28.11.2014 2014 godkände riksdagen ändringar i äktenskapslagen så att lagen nu gäller "två personer" i stället för "en kvinna och en man" (1:1§, 1 mom). Ändringen träder i kraft den 1.3.2017 och efter det kan par av samma kön vigas till äktenskap enligt landets lagar. Hur ska kyrkan förhålla sig till den nya lagen? När riksdagens lagutskott behandlade medborgarinitiativet som ledde till ändringen, betonade man i sitt betänkande (14/2014 vp), att lagen inte inskränker på religiösa samfunds rätt att själva bestämma villkor och form. Längre fram i betänkandet förklaras att religiösa samfund inte åläggs juridisk skyldighet att ändra sin vigningspraxis om man inte själv väljer att göra det.

Kyrkans lära om äktenskapet har inte ändrats

Kyrkomötet begärde 2015 en redogörelse från biskopsmötet över kyrkans äktenskapssyn. I sitt pressmeddelande skriver biskopsmötet bland annat att "äktenskapet är ett förbund mellan en man och en kvinna". Ändringen i den samhälleliga lagstiftningen ändrar inte på kyrkans äktenskapssyn, säger

man. Man intygar också, att kyrkan i Finland inte heller i framtiden kommer att viga par av samma kön i kyrkan, trots att den könsneutrala äktenskapslagen träder i kraft redan nästa år. Det här har gjort att många kristna har uppfattat redogörelsen positivt och har glatt sig över att detta fortfarande är kyrkans syn på äktenskapet och trott att man därmed sagt att så ska det förbli. Den diskussion som sedan följt har tydligt visat att biskopsmötets papper var endast en kartläggning av nuläget och inte något sätt att fastslå hur det kommer att vara i framtiden.

Samtidigt som man framhåller i redogörelsen, att lagändringarna inte heller ändrar på kyrkans undervisning om äktenskapet, säger man att det blir *"nödvändigt för kyrkan att hitta nya sätt att diskutera erfarenheter och synpunkter som uppstår i den nya situationen"*. Det här citatet visar att man anser att kyrkans (Bibelns) lära om äktenskapet inte mera kan vara grunden för hur man ska handla i en ny situation som uppstått. Antagligen kommer det att uppstå en konflikt mellan tro och liv/leverne också i den här frågan eftersom man inte kan (?) eller inte vill (?) ändra läran. I stället börjar man handla på ett annat sätt, som bättre harmonierar med den allmänna opinionen, men är i strid med Bibeln och Bekännelsen. Läran och livet fjärmars alltmer från varandra. Läran blir tom bokstav eftersom levernet är konkret och påtagligt och kör över läran.

Intet nytt – sedan skärpning

Till en början deklarerade många röster att kyrkans syn på äktenskapet inte har ändrats, men vad tiden lider blir den motsatta rösten allt mera högljudd och säger, att det är helt OK för kyrkan att viga samkönade par. Ungefär på samma sätt gick det till med beslutet om ämbetet, när det öppnades

för kvinnor. Då sades det att det inte var något nytt, utan att ämbetet alltid har varit öppet också för kvinnor. Det är bara det, att det inte har gått att förverkliga på grund av kulturella faktorer såsom lägre utbildning hos kvinnor, patriarkaliskt samhälle och liknande. Nu har samhällets attityder ändrats så att det nu är möjligt.

Nu säger man samma sak om synen på äktenskapet. Först intygar man, att synen på äktenskapet inte har ändrats. Äktenskapet är fortfarande ett livslångt förbund mellan en man och en kvinna. Det här har man betonat i flera utredningar under årens lopp. Detta intygar också biskopsmötet i sin redogörelse. Äktenskapet har varit det samma i 2000 år – om man inte går ända tillbaka till skapelsen. Hur ska man komma undan detta faktum? Man börjar söka efter andra än bibliska kriterier för vad som konstituerar äktenskapet. Nya testamentet och Bekännelseskriterierna är här tydliga, men för att få det att gå ihop med tidens sätt att tänka söker man stöd i olika kulturer och olika tider för att visa hur äktenskapets form har skiftat från tid till annan. Kulturen är skapad av människan och därför får man ett mänskligt svar om man inte går till Bibeln. Evas fråga upprepas.

Präster handlar självständigt

Prästerna har skyldighet att undervisa och handla i enlighet med kyrkans lära. Det har de gått ed på eller högtidligt försäkrat. Men det finns flera präster som säger sig vara villiga att viga par av samma kön. Enligt en undersökning som *Valomerkki* gjort bland 199 präster i huvudstadsregionen är över 70 % beredda att viga så snart kyrkan ger grönt ljus. Kvinnliga präster är dubbelt så villiga som männen. En undersökning som YLE låtit göra (3.10.2016) visar att bisko-

parna är av olika åsikt. **Jari Jolkkonen** är den enda som ger ett entydigt svar: Det finns inga teologiska stöd för vigsel av par av samma kön.

Kyrkans nuvarande linje har en lång historia. Dessutom talade Jesus alltid – och endast – om äktenskap mellan man och kvinna. Jolkkonen säger vidare, att han är bunden vid detta genom sin prästed.

Brudmystiken

Det sätt på vilket Paulus skriver om Brudgummen och bruden visar att man och kvinna avses. Brudmystiken är genomgående i Bibeln. Den avsedda kopplingen mellan Kristus och församlingen å ena sidan och mannen och hustrun går förlo-rad om paren är av samma kön (Ef. 5:21-33).

Om det i Skriften avsågs gälla också två av samma kön så fanns det inga språkliga hinder att säga det. Om det är två män, varför skulle då den ena kallas brud? Eller om det är två kvinnor, varför skulle då den ena kallas brudgum? Är orden endast kulturella uttryck så att den omgivande kulturen bestämmer formen?

Vigsel eller välsignelse?

I Kyrkpressen (6.10.2016) meddelas att biskop Björn på synodalmötet betonat att alla biskopar anser att kyrklig vigsel inte är möjlig för samkönade par utan man måste följa kyrkkoordineringen (KO). Han säger samtidigt att KO kan ändras. Men i nuläget kan man be tillsammans med dem som registrerat sitt parförhållande och efter den 1 mars 2017 för samkönade par som gift sig. Det finns större möjligheter att utforma denna ceremoni så att den påminner om en kyrklig välsignelse av äktenskap, menar biskopen.

Reformationsjubileet 2017 - vad är det som vi firar?

Av Otto Granlund

I nkommande år blir det femhundra år sedan Martin Luther gav startskottet för reformationen genom att presentera sina nittiofem teser. Följaktligen kommer det under år 2017 därför att ordnas flera feststillfällen för att uppmärksamma detta. Många festtal kommer att hållas och flera böcker kommer att publiceras.

Under femhundra år har mycket hunnit hända, så väl bland lutheraner som inom romersk-katolska kyrkan, liksom också i förhållandet mellan dessa. Bland annat med hänvisning till dokumentet *Gemensam deklARATION om rättfärdiggörelsen* (1999) menar många att de största hindren för gemenskap lutheraner och katoliker emellan har undanröjts. Men är det verkligen så?

Det måste erkännas att romersk-katolska kyrkan sedan Andra Vatikankonciliet (1962–1965) tar en mera öppen och diskuterande hållning till bland annat lutheraner. Det är även värt att notera att med anledning av nämnda koncilium firas den katolska mässan idag på folkspråk, och på många håll får också lekmännen ta emot nattvarden under båda gestalterna.

När det gäller lärorna om bland annat avlaten (och skärselden) och arvsynden är vi dock tvungna att konstatera att den romersk-katolska kyrkan inte har ändrat sig. Även om det grova missbruket av avlaten – som också var det som Luther reagerade mot i sina nittiofem teser – har röjts undan, har avlaten som koncept, lära och praxis inte avskaffats.

Arvsynen erkänns av katoliker fortsättningsvis inte som synd i egentlig mening. Inte heller i fråga om rättfärdiggörelsen kan man säga att någon egentlig ändring skulle ha ägt rum trots den gemensamma deklarationens höga anspråk.

På vissa punkter kan man dessutom konstatera att romersk-katolska kyrkan fjärmat sig ytterligare från lutherdomen under de senaste seklen. Dogmen om påvens ofelbarhet, antagen vid Första Vatikanconciliet (1869–1870) ska varken över- eller underbetonas. Även om dogmen kan hävdas spela en väldigt liten roll i romersk-katolska kyrkans liv så har man ändå genom antagandet av dogmen gett påven en sådan auktoritet som på inget sätt var självklar inom kyrkan under reformationstiden.

När reformationen under inkommande år ska uppmärksammas, är det därför av stor vikt att fästa uppmärksamhet vid vad det är som egentligen sägs i de många festtal som hålls och texter som publiceras. Vad är det som firas? Vad är det som lyfts fram? Är det endast historiska blickar in i det förflutna, något som inte berör oss desto mera? Är det berättelser om ett påstått närmande mellan katoliker och lutheraner? Eller får vi – som sig bör – bli påmindas om den bibliska sanningen att vi som är syndare för Kristi skull får tro att vi i honom förklaras rättfärdiga endast av nåd, utan egna gärningar?

Luthers teser mot avlaten: 1-26

HÄR FÖLJER DE 26 FÖRSTA AV DE 95 TESERNA (fortsättning i kommande nummer), i översättning av *Thor-Leif Strindberg*¹ på

¹ Svensk konstnär, översättare, författare, född 1949.

www.alltombibeln.se/bibelfragan/95teser.htm. En finsk text finns på www.luther.de som har en finsk avdelning (hittas även på www.sley.fi), och en dansk text finns på www.lutherdansk.dk (använd sökrutan där).

Det är svårt att hitta en uppenbar indelning av teserna i avsnitt, olika ämnen som "påvens fullmakt" eller "samvetet" dyker upp på flera ställen och går in i varandra. Här kan man kanske säga att teserna 1-4 är inledningen till hela problemet (något om dem i ledaren s. 3-8), och att frågan om påvens roll finns i teserna 5-26.

Det första intrycket är att Luther är en lojal kristen i den kyrka där påven står över stiftet och biskoparna med sina församlingar och kyrkoherdar. Här ifrågasätts inte heller att bikt och gottgörelse förvaltas av prästen enligt kyrkans bestämmelser. Luther liksom försvarar påven mot vissa föregliga missbruk av "felände avlatspredikanter" (tes 10, 21). Men vid närmare påseende är det väl oerhört att en okänd professor i ett färskt universitet långt borta i Wittenberg med stor säkerhet slår fast att "påven kan endast" osv. (tes 5, 6, 20, 26).

Viktigare än Luther som "rebell" mot Rom är hans omsorg som själavårdare om den enskilda kristna: döden måste vara strecket där all i kyrkan pålagd gottgörelse upphör, efter döden står själen endast inför Gud, teserna 4, 8-11 och 13. Det är också Luther som själavårdare som diskuterar den troendes ångest inför döden, teserna 14-16, och aktuella föreställningar om skärselden, teserna 10-11, 15-19 och 22. Vid den här tidpunkten, 1517, räknar Luther tydligt med skärselden, fastän man redan märker en kritik i tes 11 och 18.

Tes 24, där Luthers kritik mot avlatshandelns metoder och hans omsorg om den enskilda kristna hörs, kan stå som sammanfattning här: **"Därför blir ofrånkomligen de flesta män-**

niskor lurade av detta urskillningslösa och storslagna löfte om straffeftergift.”

Teserna 1-26

Av kärlek till sanningen och iver att utforska den, kommer följande punkter att vara föremål för en offentlig debatt i Wittenberg under ledarskap av den högvördige fadern Martin Luther, filosofie och teologie magister samt ordinarie professor i dessa ämnen på nämnda plats. Han ber därför att den som inte kan närvara personligen och diskutera saken muntligen måtte göra det skriftligen.

I vår Herre Jesu Kristi namn, amen.

1. När vår Herre och mästare Jesus Kristus sade ”Gör bättring, osv”, ville han att den troendes hela liv skulle bestå av bättring.
2. Detta ord kan inte tolkas som om det syftade på den sakramentala boten (dvs bikten och gottgörelsen som förrättas genom prästämbetet).
3. Det syftar inte heller bara på en inre bättring, för en sådan är inget värd om den inte tar sig yttre uttryck i olika former av ”köttets dödande”.
4. Därför varar straffet så länge som avskyn mot det egna jaget (dvs den sanna inre boten) består, nämligen till dess vi träder in i himmelriket.
5. Påven varken vill eller kan efterskänka några andra straff än dem som det ankommit på honom att utdöma eller som utdömts enligt den kyrkliga lagens bestämmelser.
6. Påven själv kan bara förlåta en skuld i den meningen att han kan förklara och bekräfta att Gud har förlåtit den. Naturligtvis kan han ge eftergift i sådana ärenden som det ankommit på honom att avgöra; om man skulle ringakta det, skulle skulden bestå i sin helhet.

7. Gud förlåter över huvud taget aldrig någons skuld utan att samtidigt göra honom ödmjukt undergiven sin ställföreträdare prästen.
8. De kyrkliga bestämmelserna rörande boten gäller endast de levande och får – enligt vad stadgarna själva säger – inte åläggas de döende.
9. Därför handlar den Helige Ande – som verkar genom påven – väl mot oss i så måtto, att hans dekret alltid undantar dem som är döende eller befinner sig i yttersta nöd.
10. Det är okunnigt och orätt då präster låter den döendes kyrkliga bot fortsätta att gälla i skärselden.
11. Läran att ett kyrkligt botstraff kan förvandlas till ett skärseldsstraff är ett ogräs som måste ha såtts medan biskoparna sov.
12. Förr i tiden ålades inte de kyrkliga botstraffen efter, utan före, absolutionen, för att pröva att ångern var uppriktig.
13. Genom döden blir de döende lösta från alla kyrkans krav. Och vad de kyrkliga lagarna beträffar är de redan döda eftersom de med full rätt är befriade från dessa.
14. Om en döendes inställning och kärlek (till Gud) är ofullkomlig, grips han oundvikligen av stor fruktan, och ju mindre fromheten och kärleken är, desto större blir rädslan.
15. Denna skräck och fasa är i sig själv (bortsett från allt annat) tillräcklig för att utgöra skärseldens pina, eftersom den kommer mycket nära förtvivlans ångest.
16. Det synes som om det är samma skillnad mellan helvete, skärseld och himmel som mellan förtvivlan, ovisshet och trygg förvisning.

17. Utan tvekan är det så att kärleken hos själarna i skärselden växer till i samma mån som deras ångest avtar.
18. Vidare är det inte bevisat, vare sig genom förnuftsresonemang eller genom Skriften, att dessa själar skulle befinna sig i ett tillstånd där de inte kan förvärva förtjänster eller växa till i kärlek.
19. Det är inte heller bevisat att de – åtminstone inte alla – är vissa och säkra på sin salighet även om vi är helt övertygade om den.
20. När påven talar om fullkomligt efterskänkande av alla straff, menar han följaktligen inte bokstavligen alla straff utan endast dem han själv har utdömt.
21. Därför har de avlatspredikanter fel som säger att människan blir fri och löst från alla straff genom påvens avlater.
22. I själva verket efterskänker han inte själarna i skärselden något enda straff som de enligt de kyrkliga stadgarna måste avtjäna i detta liv.
23. Om det över huvud taget vore möjligt att ge någon total straffeftergift, så vore det i så fall endast de allra mest fullkomliga, dvs ytterst få.
24. Därför blir ofrånkomligen de flesta människor lurade av detta urskillningslösa och storslagna löfte om straffeftergift.
25. Samma makt som påven har över kyrkan som helhet vad det gäller skärselden, har varje biskop över sitt stift och varje kyrkoherde över sin församling.
26. Påven handlar helt riktigt som inte ger själarna förlåtelse i kraft av sin nycklamakt (som inte står till hans förfogande för detta ändamål) utan med anledning av de förböner som burits fram för deras skull.

Och detta skall för eder vara tecknet: Ni skall finna ett lindat barn liggande i en krubba. - Luk. 2:12 -

LINDEKLÄDERNA ÄR INGENTING ANNAT än den heliga Skriften, som innehåller tron och i vilken den kristna sanningen ligger insvept. Ty hela Gamla testamentet innehåller ingenting annat än Kristus, sådan han förkunnas i evangeliet. Därför kan vi se hur apostlarna hämtar vittnesbörd ur skriften och bestyrker därmed allt som ska predikas och tros om Kristus. Därför säger också Paulus i Rom. 3:21, att tron på Kristus, genom vilken vi blir rättfärdiga, är *betygad av lagen och profeterna*. Och när Kristus själv hade uppstått, gav han själv för dem uttydningen av allt det i skrifterna som berörde honom. Se Luk. 24:27. Även på förklaringsberget, Tabor, *var lagen och profeterna*, genom Mose och Elia, med honom. Se Matt. 17:3. Därför säger ängeln och det med rätta, att lindekläderna är tecknet, som man känner igen honom på. Ty på hela jorden är den heliga skriften det enda, som bevittnar kristendomens sanning. [...]

Vi måste kunna se Kristus insvept i lagen och profeterna, för att vi rätt ska kunna förstå och predika dem. Det är förvisso sant, att det ser ut som om Kristus inte skulle finnas där. Judarna ser inte heller att han finns i lagen och profeterna. Lindekläderna är ringa och oansenliga, orden enkla och till synes enbart talande om oviktiga yttre ting. De ser inte ut att tala till förståelse av vår Herre Jesus Kristus. Därför måste Nya testamentet eller evangeliet öppna och förklara dem och visa på Kristus, som finns däri.

Först måste evangelium höras, och änglasynen och änglarösten tros. Om inte herdarna hade fått höra av änglarna, att Kristus då låg där, så hade det inte hjälpt även om de tusen och åter tusen gånger hade fått se på honom, de skulle ändå inte ha förstått att barnet var Kristus. Därför säger Paulus i 2 Kor. 3:14, 16 att *täckelset över Gamla testamentet blir för judar-*

na aborttaget, till dess de omvänder till Herren. Men om man först har hört förkunnelsen om Kristus i evangeliet, då ser man sedan hur hela Gamla testamentet enbart syftar på honom, ja hur skönt och härligt det överensstämmer med honom. Då måste människan ge sig helt i tron och hon börjar inse att det är sant det Kristus säger i Joh. 5:46: *Trodde ni Mose, så trodden ni också mig, ty om har denne skrivit.* Låt oss därför akta oss för alla lärare, som inte lär Kristus. Vad mer vill du veta? Vad behöver du mer än det som tidigare blivit sagt om du endast känner Kristus, så att du genom honom vandrar i tron på Gud och kärleken till din nästa och gör mot din nästa, vad Kristus har gjort mot dig? Detta är i korthet skriftens hela innehåll. Du behöver inga fler ord eller böcker, utan endast leva och handla därefter.

Han ligger i en krubba. Lägg märke till sanningen i att ingenting annat än Kristus bör predikas i hela världen. Vad är krubban annat än det kristna folket, som samlas i kyrkan för att höra predikan? Vi är djuren vid denna krubba och Kristus kommer där till oss, så att vi genom honom, kan mätta våra själar. Detta heter att locka till predikan. Den som går till predikan, han går till denna krubba. Ja, predikningarna måste handla om Kristus. Ty alla krubbor har inte Kristus, inte heller lär alla predikningar tron. Nej, det var endast en krubba i Betlehem som skatten låg i, en tom föraktad krubba som det inte fanns något foder i.

En evangelisk predikan är också tom på allting annat. Den har och lär ingenting förutom Kristus. Och om en predikan lär någonting annat, så är den inte en Kristi krubba, utan en krubba för glupska hästar, full av världslig lära, full av kroppsligt foder. [...]

Kristus är prästen och alla människor är andligen spetälska för otrons skull. Men om vi tror på honom, så rör han vid oss

med sin hand, ger oss och lägger på oss sina gärningar, genom vilka vi utan all vår förtjänst blir rena och helbrädda. Sedan ska vi visa oss för honom. Dvs vi ska vara tacksamma och bekänna att vi har blivit rättfärdiga, inte genom våra gärningar utan genom hans nåd. Då är vårt förhållande till Gud det rätta. Därtill ska vi också offra vår gåva, vilket betyder att vi också ska dela med oss av det vi fått till vår nästa och göra honom gott, såsom Kristus gjort mot oss. Detta kallas att tjäna Kristus och offra åt den rätte prästen, ty det sker för hans skull och är ett bevis för kärlek och en hyllning av honom.

*Martin Luther,
på Juldagen.*

Kyrkopostillan (Vinterdelen, 1987), s. 112-114.

ETT HIMMELSKT LJUS I NATTEN / och högstämd änglasång /
bär bud om nåd och frälsning / för världen ond och
vrång: / Ett nyfött barn, som ligger / bland djuren i ett
stall, / är Hjärten som har kommit / att frälsa världen all.

OTROLIGT, MEN DOCK VERKLIGT: / Vår Gud har kommit ner
/ ifrån sin höga himmel / och själv sig åt oss ger! / I Sonen
han oss skänker / sin kärlek och sin nåd. / Hans namn är
Fridens furste / och Underbar i råd.

DU, JESUS, KOM MED GODHET, / men möttes med förakt. /
Du övervann vår ondska / blott med din kärleks makt. /
Du var din Fader lydig / och led i ödmjukhet. / Så vann
du åt oss frälsning / och evig salighet.

SH 12

Text och melodi: Juhani Martikainen

Avsändare:

Lutherläsaren
Holger Lövdahl
Södra Lappfjärdsvägen 159,
64300 Lappfjärd,
Finland

REDAKTÖR: Markus Saarinen, Koppövägen 43, B 7, 64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358 9797. E-post: marksaar@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 5704. E-post: kijana@mbnet.fi.

REDAKTIONELLA MEDARBETARE: Tord Carlström (Sannäs), Jan-Erik Back (Korsholm), Thor Hemming (Malax), Lars Lövdahl (Kristinestad) och Tom Lövdahl (Lappfjärd).

LUTHERLÄSARENS WEBBADRESS:
www.lutherlasaren.net

NYA PRENUMERATIONER OCH AVBESTÄLLNINGAR:
Holger Lövdahl, Södra Lappfjärdsvägen 159, 64300 Lappfjärd, Finland. Tel. +358(0)6-222 1428. E-post: tom.lovdahl@fimnet.fi

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO i Finland är Nordea, Kristinestad.
IBAN: FI08 2026 1800 0072 90.
BIC: NDEAFIHH

Inom Sverige används kontonr. 8420-2.1442032064

OBS: pengar som sänds från ett annat land än Finland eller Sverige bör sändas till det finländska kontot (se ovan för kontonummer)!

BOKLÅDANS KONTAKTUPPGIFTER:

Bror-Erik Wikström,
Bölevägen 124, 64240 Böle, Finland. Tel. +358(0)6-225 8144.
Närpes Sparbank, IBAN: FI06 4963 1020 0234 74
BIC: ITELFIHH